

ТЕХНОЛОГІЧНА ГАЛУЗЬ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ: ПРЕДМЕТИ «ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ», «ТЕХНОЛОГІЇ» ТА «КРЕСЛЕННЯ» У 2025/2026 НАВЧАЛЬНОМУ РОЦІ

А. Лукачевич

Організація технологічного освітнього простору НУШ

Технологічний освітній простір НУШ є одним із ключових аспектів реформи «Нова українська школа». Це не лише про наявність комп'ютерів, а й про цілісне середовище, яке стимулює розвиток технологічних компетентностей, критичного мислення та креативності, вимоги до якого викладено в Державному стандарті щодо технологічної освітньої галузі [2].

1. Зміст технологічної освітньої галузі:

- ознайомлення з актуальними технологіями, їхніми принципами роботи та застосуванням у різних сферах (наприклад, робототехніка, 3D-друк; програмування);
- опанування циклу створення продукту – від задуму до презентації, що передбачає розвиток навичок проєктування, планування, виготовлення, оцінювання та презентації результатів;
- набуття навичок роботи з графічними зображеннями, схемами, кресленнями; практичними навичками, необхідними для повсякденного життя, що базуються на технологічних знаннях;
- експериментування, дослідження та розроблення власних проєктів в STEM-лабораторіях на основі інтегрування творчого підходу в технологічну діяльність, інтеграції природничих наук, технологій, інженерії та математики.

2. Інфраструктура й обладнання:

- обладнання для практичної роботи, що відповідає існуючим вимогам;
- широке застосування комп'ютерів, інтерактивних дошок, спеціалізованого програмного забезпечення, надання доступу до інтернету;

- переобладнання приміщень, що дозволяє легко трансформувати класи для групової роботи, індивідуальної діяльності, демонстрацій тощо (мобільні меблі, модульні конструкції, зони для співпраці та інше);
- забезпечення необхідних умов для безпечної роботи з інструментами й обладнанням, особливо в умовах воєнного часу (наявність укриттів).

3. Методологія та підходи:

- упровадження особистісно-орієнтованого, компетентнісного, діяльнісного, інтегративного, середовищного й інших підходів;
- забезпечення індивідуального розвитку кожного учня, розвиток його критичного мислення, креативності, комунікації та колаборації; врахування потреб, інтересів і можливостей;
- акцентування на самостійній дослідницькій та творчій діяльності учнів, практичному застосуванні знань та навичок, реалізації ними власних проєктів від ідеї до готового продукту;
- використання методів, що залучають учнів до активного діалогу, дискусій, «мозкових штурмів», моделювання та конструювання;
- створення безпечних просторів, зокрема укриттів, що відповідають сучасним вимогам в умовах війни, з огляду на безпечову ситуацію в кожному населеному пункті області.

Під час організації дистанційного навчання рекомендовано використання таких платформ: Skype, Zoom, Google Meet, Adobe Connect та WizIQ тощо. Загальна мета – створення технологічного освітнього простору НУШ як формування у випускників школи здатності до інноваційної діяльності, самореалізації, готовності до життя в технологічно насиченому світі, розвитку їхнього творчого потенціалу.

5–6 класи НУШ, освітня галузь «Технології»

У 2025/2026 навчальному році в освітньому процесі закладів загальної середньої освіти НУШ для 5 та 6 класів передбачено вивчення навчального предмета «Технології», для чого відповідно до типових освітніх програм НУШ передбачено дві години на тиждень (мінімально допустима кількість – одна година, максимально допустима кількість – три години на тиждень).

Метою навчального предмета «Технології» є розкриття та розвиток творчого потенціалу особистості здобувача освіти НУШ,

його здатності застосовувати знання на практиці, розв'язувати практичні завдання в побуті завдяки практичному засвоєнню основ дизайну, технологій та декоративно-ужиткового мистецтва.

Мета предмета реалізується в таких завданнях:

- забезпечення наступності у формуванні ключових компетентностей та наскрізних умінь учнів з початкової школи, їх включення до підготовчого циклу з вивчення технологій та дизайну;
- залучення учнів до основ народної культури, національного виховання за допомогою вивчення технік і технологій декоративно-ужиткового мистецтва;
- подальший розвиток самозарадності в побуті, формування системного та критичного мислення, навичок безпечного й ощадливого використання технологій та матеріалів тощо [5].

Формування ключових компетентностей здійснюється завдяки компетентнісному потенціалу освітньої галузі у проєктній технології, яка дозволяє вчителю моделювати різноманітні навчальні ситуації, створювати навчальне середовище для здобувачів освіти, у якому розвивати всі наскрізні вміння, притаманні ключовим компетентностям.

Спільними для всіх ключових компетентностей є вміння, як-от читання з розумінням, уміння висловлювати власну думку усно і письмово, критичне та системне мислення, творчість, ініціативність, здатність логічно обґрунтовувати позицію, вміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, співпрацювати з іншими особами.

Державним стандартом [2] передбачено, що учні мають опанувати базові знання технологічної освітньої галузі за такими напрямками: проєктування, основи графічної грамотності, технології виготовлення виробу, оцінювання і презентація результатів, декоративно-ужиткове мистецтво, сучасна техніка і технології, самозарадність у побуті.

Наголошуємо на тому, що предмет «Технології» має практико-орієнтовану спрямованість, відповідно, навчання відбувається з оперттям на освітній досвід здобувачів освіти, їхні потреби, інтереси, вікові особливості й індивідуальні можливості. Акцентовується увага на мотивації навчання, груповій і самостійній роботі

учнів, взаємодопомозі, дотриманні правил безпечної праці і санітарно-гігієнічних вимог, доцільному використанні цифрових пристроїв, гаджетів та електронних освітніх ресурсів тощо.

Створення технологічного освітнього середовища за інструктивно-методичними рекомендаціями МОН України [5] передбачає вихід за межі шкільної майстерні, класу, інтеграцію навчання на культурологічній основі:

- узгодження потреб й інтересів здобувачів, закладу освіти, місцевої громади;
- дотримання свят, родинного, шкільного, народного, державного календарів;
- відвідування місцевих музеїв, виставок тощо;
- проведення майстер-класів, ярмарок, виставок, зокрема й віртуальних;
- перенесення навчання технологій у міжгалузеві, загальношкільні, міжшкільні, громадські проєкти;
- залучення до освітнього процесу батьків, народних майстрів, фахівців у галузі дизайну й технологій, місцевих бізнесменів тощо [5].

Слід зазначити, що в центрі технологічного освітнього середовища має бути учень. Саме за його участі та з урахуванням його інтересів і здібностей варто конструювати і добирати всі складники освітнього процесу, логічно добирати методи і форми роботи.

Реалізація освітніх завдань відбувається на основі формувального оцінювання. Оцінюванню підлягають очікувані результати навчання у формі освітніх продуктів, які учні створюють у процесі навчальної діяльності:

- зовнішні освітні продукти – самостійно знайдені і презентовані факти, сформульовані ідеї, гіпотези, закономірності, створені вироби, послуги, результати практичних робіт, проєктів тощо;
- внутрішні освітні продукти – особистісні якості та здібності, знання, уміння, освоєні способи діяльності, індивідуальний рівень сформованості ключових і предметної проєктно-технологічної компетентностей тощо.

Створені в навчальній діяльності особистісні зовнішні освітні продукти дають змогу здійснити підсумкове оцінювання, оцінити

внутрішні особистісні зміни й здобутки учня, його рівень володіння способами проєктно-технологічної діяльності, ключовими і предметною компетентностями.

Формувальне і підсумкове оцінювання зорієнтовані на виявлення поступу учнів у досягненні обов’язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом.

Предмет «Технології» цілісно реалізовує вимоги технологічної освітньої галузі Державного стандарту базової середньої освіти. На його основі та Типової освітньої програми розроблено чотири модельні навчальні програми для базового навчального предмета «Технології. 5–6 класи», які мають гриф МОН. Модельні програми розміщено на офіційному сайті МОН України – URL: <https://surl.li/mguzxo>.

Педагогам-технологам надано академічну свободу у виборі модельної програми, яка найбільш прийнятна для роботи. На основі обраної модельної навчальної програми вчитель моделює навчальний процес або створює власну навчальну програму, у якій формує змістове наповнення відповідно до актуальних потреб і матеріально-технічних ресурсів закладу освіти, інтересів, можливостей і здібностей здобувачів освіти.

7–8 класи НУШ, освітня галузь «Технології»

Викладання технологій у 7–8 класах Нової української школи має особливості та вимагає від учителя системного підходу та продовжує формування ключових компетентностей і наскрізних умінь учнів.

Освітній зміст навчання викладено в модельних навчальних програмах «Технології. 7–9 класи» для ЗЗСО, яким надано гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» наказом МОН України «Про надання грифа „Рекомендовано Міністерством освіти і науки України“ модельним навчальним програмам для закладів загальної середньої освіти» від 24.07.2023 № 883, а саме:

№	Авор / Авторка	Покликання на програму
1	Т. С. Мачача	https://t1p.de/qta22
2	В. І. Туташинський	https://t1p.de/waykp
3	І. Ю. Ходзицька	https://t1p.de/jw9td
4	А. І. Терещук	https://t1p.de/2n85q
5	В. М. Гащак	https://t1p.de/jm7jm

На даному етапі предмет «Технології», інтегруючи знання з різних галузей, фокусується на розвитку практичних навичок, критичного мислення та креативності також під час проєктно-технологічної діяльності. Центральною у викладанні предмета «Технології» є технологія «Метод проєктів», завдяки якій учні не просто засвоюють теоретичні знання, а й активно втілюють ідеї в життя, проходять всі етапи створення продукту: від задуму до презентації. Це дозволяє розвивати важливі навички, як-от:

1. Дослідницькі: аналізування проблем, пошук інформації, вивчення аналогів.
2. Конструкторські: розроблення ескізів, креслень, вибір матеріалів і технологій.
3. Практичні: безпосереднє виготовлення виробів, робота з інструментами й обладнанням.
4. Презентаційні: захист проєктів, обґрунтування рішень, демонстрація результатів.

Проєкти можуть бути індивідуальними, груповими (сприяє розвитку навичок співпраці, раціональному розподілу обов'язків та ефективній комунікації).

Сучасне викладання технологій тісно пов'язане зі STEM-освітою (Science, Technology, Engineering, Mathematics). Це означає, що на уроках активно використовуються міжпредметні зв'язки з: математикою (для розрахунків, моделювання), фізикою (для розуміння принципів роботи механізмів і пристроїв), інформатикою (для роботи з програмним забезпеченням, програмування (наприклад, з використанням Scratch, Arduino), 3D-моделювання), природничими науками (для вивчення властивостей матеріалів, біологічних процесів).

Заохочується проведення експериментів, які демонструють застосування технологій у різних галузях. За наявності відповідного обладнання, учні можуть працювати з 3D-принтерами, робототехнічними наборами, освоювати основи програмування.

Уроки технологій максимально орієнтовані на практичну діяльність (навчання в дії). Мінімізується фронтальне пояснення, а замість нього надається перевага практичним завданням, дослідженням і самостійній роботі учнів, що є ефективнішим для засвоєння матеріалу.

Безпека життєдіяльності є пріоритетом [4]. Учителі зобов'язані неухильно дотримуватися правил безпечної роботи в майстерні, виробничої санітарії та особистої гігієни. Особлива увага приділяється правилам поведінки під час повітряної тривоги, шляхам евакуації та розташуванню укриттів, що є надзвичайно важливим у сучасних умовах.

Саме таке викладання технологій сприяє розвитку низки ключових компетентностей:

- інформаційно-цифрової (пошук, оброблення та використання інформації з різних джерел);
- підприємливості та фінансової грамотності (розуміння вартості матеріалів, основ маркетингу, можливостей реалізації створених виробів);
- соціальної та громадянської (розвиток відповідальності, співпраці, поваги до праці інших);
- екологічної грамотності (використання екологічно чистих матеріалів, урахування аспектів сталого розвитку).

Під час *оцінювання результатів навчання учнів 5–8 класів* необхідно зважати на рекомендації щодо оцінювання результатів навчання учнів 5–9 класів ЗЗСО, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти, затверджені наказом МОН України «Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання» від 02.08.2024 № 1093 [6].

Відповідно до рекомендацій оцінювання може здійснюватися як у процесі навчання (поточне), так і на різних його етапах (підсумкове). Основними видами оцінювання результатів навчання учнів освітній галузі «Технології» є формувальне та підсумкове оцінювання. Оцінювання результатів навчання учнівства здійснюється згідно з вимогами до обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом [2] на основі компетентнісного підходу.

Оцінювання дає інформацію про досягнення результатів навчання на певному етапі освітнього процесу. Результати оцінювання виражаються в балах (від 1 до 12) та / або в оцінних судженнях. Критерії оцінювання реалізуються за чотирма рівнями (початковий, середній, достатній, високий). За вибором закладу освіти оцінювання може здійснюватися за власною шкалою оцінювання результатів навчання. У разі запровадження закладом освіти власної шкали

оцінювання результатів навчання учнів ним мають бути визначені правила переведення до 12-бальної шкали оцінювання. Оцінювання результатів навчання здійснюють за допомогою різних методів, вибір яких зумовлений особливостями змісту предмета «Технології», його обсягом, рівнем узагальнення, віковими особливостями учнів із застосуванням різних способів і засобів: усного опитування (індивідуальне, групове тощо); спостереження; аналіз портфоліо; письмових завдань (окремі навчальні завдання); практичних завдань / навчальних проєктів; завдань із використанням ІТ (онлайн-тести, презентації результатів виконаних завдань, комп'ютерні продукти тощо); самооцінювання, взаємооцінювання; комплексного оцінювання, що поєднує різні способи й засоби оцінювання. Підсумкове оцінювання здійснюють періодично. Кількість підсумкових робіт, час їхнього проведення вчитель / учителька може встановлювати самостійно.

Враховуючи специфіку предмета «Технології», під час реалізації навчальних проєктів може виставлятися одна підсумкова оцінка, якщо проєкт короткотривалий (три–п'ять годин), або кілька, якщо для реалізації проєкту відводиться шість чи більше годин (у такому випадку вчитель / учителька самостійно визначає кількість підсумкових оцінок). При виставленні підсумкової оцінки враховуються групи очікуваних результатів навчання та види навчальної діяльності, що підлягали оцінюванню упродовж вивчення тем чи реалізації навчальних проєктів.

За потреби, для отримання інформації щодо рівня досягнення очікуваних результатів навчання учнями й ученицями, визначених в окремому елементі навчальної програми (тема / розділ тощо), здійснюється тематичне оцінювання. Результати підсумкового оцінювання можуть бути використані для коригування освітнього процесу. Відомості, отримані під час підсумкового оцінювання результатів навчання, застосовуються для вироблення навчальних цілей на наступний період, визначення труднощів, що постали перед здобувачами освіти, та коригування освітнього процесу. Семестрове оцінювання здійснюють за групами результатів навчання, з урахуванням різних форм і видів навчальної діяльності.

У Державному стандарті [2] зазначені чотири групи обов'язкових результатів навчання: втілення задуму в готовий продукт за алгоритмом проєктно-технологічної діяльності; творче застосування

традиційних і сучасних технологій декоративно-ужиткового мистецтва; ефективне використання техніки і матеріалів без заподіяння шкоди навколишньому середовищу; турбота про власний побут, задоволення власних потреб і потреб інших осіб. До кожної групи обов'язкових результатів навчання визначені загальні та конкретні результати й орієнтири для оцінювання (Додаток 12) [2].

Завдання для оцінювання добирають так, щоб можна було отримати об'єктивну інформацію про рівень досягнення учнівством обов'язкових результатів навчання певної групи, яка охоплює споріднені загальні результати відповідної освітньої галузі. З метою якісного оцінювання результатів навчання учнів та учениць у календарно-тематичному плані варто визначити один або кілька конкретних очікуваних результатів (відповідної групи результатів), якого / их необхідно досягти на конкретному уроці.

Підсумкове оцінювання за рік не здійснюють. Річну оцінку виставляють на підставі загальних оцінок за I та II семестри або скоригованих семестрових оцінок. Річна оцінка не обов'язково є середнім арифметичним оцінок за I та II семестри. Для визначення річної оцінки потрібно враховувати динаміку особистих досягнень учня / учениці упродовж року. На підставі оцінок за групами результатів виставляється загальна оцінка за семестр з навчального предмета навчального плану освітньої програми закладу освіти.

Враховуючи необхідність забезпечувати наступність і системність у здобутті технологічної освіти в 7–9 класах у процесі вивчення предмета «Технології» необхідно поступово вирішувати такі завдання, як-от: розширення досвіду проєктно-технологічної діяльності та партнерської взаємодії в умовах, що змінюються; засвоєння способів проєктування, графічної грамоти, умінь виготовляти й оцінювати вироби, раціонально використовувати поширені матеріали природного та штучного походження, безпечно поводитися з ручними, механізованими й автоматизованими засобами праці, застосовувати техніку і технології для реалізації проєктів у обраній галузі діяльності; розвиток творчих здібностей, просторової уяви, технічного, системного, екологічного і критичного мислення, психомоторики, здатності гармонійно поєднувати розумову та фізичну працю; формування проєктно-технологічної компетентності, відповідального ставлення до результатів праці, вибору професії та свого

подальшого життєвого шляху, самозарадності, підприємливості й інноваційності, готовності дбати про добробут, примножувати культурні цінності, оберігати природу та раціонально змінювати довкілля засобами дизайну і технологій. Разом із новими цілями та змістом навчального предмета «Технології» зберігається низка завдань, які необхідно вирішити, щоб вивести технологічну підготовку здобувачів базової середньої освіти на якісно вищий рівень.

У процесі здобуття базової технологічної освіти учні й учениці мають досягти таких результатів навчання, які забезпечать формування проєктно-технологічної компетентності, свідомий вибір власної освітньої траєкторії, профілю подальшого навчання та майбутньої професії. Необхідно врахувати, що із 7 класу технологічна освіта стає все більше міждисциплінарною. Проєктно-технологічна діяльність учнів та учениць на предметному рівні навчання інтелектуально насичується, пов'язується з використанням наукових законів і закономірностей, техніки, інженерії та мистецтва. У зв'язку з цим необхідно створювати можливості для STEM- та STEAM-освіти. Вивчення традиційних технік декоративно-ужиткового мистецтва, народних ремесел і технологій індустріального виробництва необхідно доповнювати застосуванням основ дизайну, цифрових та інших сучасних технологій. Зберігаючи найцінніше з культурної спадщини, технологічна освіта має збагачувати її новими творчими ідеями та надбаннями. Можливість обирати тематику навчальних проєктів і технології, за допомогою яких вони можуть розроблятися та реалізовуватися, розширює академічну свободу вчителя / вчительки й має сприяти особистісно орієнтованому навчанню учнів і учениць, урахуванню різних умов навчання.

9 класи, предмет «Трудове навчання»

Відповідно до типових освітніх програм для ЗЗСО на вивчення предмета «Трудове навчання» у новому навчальному році в 9 класах відводиться 35 год (1 год на тиждень).

Кількість годин трудового навчання в усіх класах може збільшуватися за рахунок годин варіативної складової навчальних планів, передбачених на навчальні предмети, факультативи, індивідуальні заняття та консультації. Упровадження курсів за вибором технологічного спрямування також може здійснюватися за рахунок варіативної складової.

Навчальні програми з трудового навчання розміщено на офіційному сайті МОН України (URL: <https://surl.li/giqphs>).

У навчальній програмі з трудового навчання перелік об'єктів проєктно-технологічної діяльності здобувачів освіти є орієнтовним і може бути доповнений виробами (проєктами), відповідно до матеріально-технічної бази та вподобань авторів. Це – навчальні та творчі учнівські проєкти, які виконуються за допомогою будь-якої технології з представлених у змісті програми, з відповідним добором конструкційних матеріалів, плануванням робіт, необхідних для створення виробу – від творчого задуму до його практичної реалізації.

Формування змісту технологічної діяльності здобувачів на уроках трудового навчання здійснюється на основі об'єктів проєктування, а не опануванні окремих виробничих чи інших технологій. Перелік об'єктів проєктування та технологічної діяльності учнів є орієнтовним і може бути доповнений виробами відповідно до наявної матеріально-технічної бази, доступних ресурсів, матеріалів й особистих вподобань учнів.

Результатом проєктно-технологічної діяльності учнів має бути проєкт (спроєктований і виготовлений виріб чи надана послуга). Так, у 9 класах їх два (окрім цього – один проєкт з технології побутової діяльності та самообслуговування). При плануванні освітнього процесу вчитель самостійно планує необхідну кількість навчальних годин, необхідних учням для реалізації проєктів і засвоєння відповідних процесів з технології оброблення матеріалів тощо.

10–11 класи, курс «Технології»

Вивчення курсу «Технології» здійснюється відповідно до попередніх вимог і рекомендацій, які більш детально висвітлено в торішніх методичних рекомендаціях, викладених на с. 94–95 [3].

Викладання предмета «Креслення»

Як і курс «Технології», навчання предмета «Креслення» здійснюється відповідно до попередніх вимог і рекомендацій, які більш детально висвітлено в торішніх методичних рекомендаціях, розміщених на с. 96 [3].

Під час роботи в умовах, які склалися на сьогодні, корисними стануть «Відповіді на поширені запитання щодо організації освітнього процесу в умовах воєнного стану», оприлюднені на сайті МОН України [1].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Відповіді на поширені запитання щодо організації освітнього процесу в умовах воєнного стану. *Сайт МОН України*. URL: <https://surl.li/evbsma> (дата звернення: 09.05.2025).
2. Державний стандарт базової середньої освіти : Постанова КМУ № 898 від 30.09.2020. URL: <https://t1p.de/rb1rf> (дата звернення: 09.05.2025).
3. Основні орієнтири розвитку системи освіти Запорізької області в контексті реалізації Концепції «Нова українська школа» в умовах очної, дистанційної та змішаної освіти у 2024/2025 навчальному році: метод. рекомендації: у 3-х ч. / відп. ред. О. Варецька, упор. Л. Стрілець; ДОН ЗОДА, КЗ «ЗОІППО» ЗОР. Ч. II. Навчально-методичне забезпечення загальної середньої освіти. Запоріжжя : СТАТУС, 2024. 184 с. URL: <https://surl.li/sadlrm> (дата звернення: 09.05.2025).
4. Про затвердження Правил безпеки під час занять у навчальних і навчально-виробничих майстернях навчальних закладів системи загальної середньої освіти : наказ МОН України від 13.08.2007 № 730. URL: <https://surl.li/kkjvjl> (дата звернення: 09.05.2025).
5. Про інструктивно-методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів / інтегрованих курсів у закладах загальної середньої освіти у 2024/2025 навчальному році : лист МОН України від 30.08.2024 № 15776-24. URL: <https://t1p.de/xlfvq> (дата звернення: 09.05.2025).
6. Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання : наказ МОН України від 02.08.2024 № 1093 URL: <https://t1p.de/ini5v> (дата звернення: 09.05.2025).

Запорізький обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти